

Kehitysvammaisten Tukiliitto ry:n liittokokous 2024

Aika: 8.6.2024 klo 10
Paikka: Tampere-talo, Yliopistonkatu 55, 33100 Tampere.
Kokoukseen on mahdollista osallistua myös etäyhteydellä.

ESITYSLISTA

1. KOKOUKSEN AVAUS

Tukiliiton puheenjohtaja avaa kokouksen.

2. KOKOUKSEN LAILLISUUS JA PÄÄTÖSVALTAISUUS

Asian esittely

Tukiliiton sääntöjen kohdan 10 mukaan:

Kokouskutsu on lähetettävä kullekin Tukiliiton jäsenelle kirjeitse tai sähköpostitse vähintään kolmekymmentä (30) vuorokautta ennen kokousta. Kokouskutsussa on mainittava käsiteltävät asiat.

Jäsenyhdistyksellä on oikeus lähettää liittokokoukseen

- yksi (1) äänivaltainen edustaja kutakin alkavaa sataa (100) suoraa henkilöjäsentä kohti ja
- yksi (1) äänivaltainen edustaja kutakin alkavaa tuhatta (1000) alueellisen jäsenyhdistyksen jäsenyhdistyksiin kuuluvaa henkilöjäsentä kohti (tukipiirit).

Varsinaisten henkilöjäsenten lukumäärä määräytyy liittokokousvuoden ensimmäisen päivän mukaan. Kukin liittokokousedustaja saa edustaa vain yhtä yhdistystä ja kullakin edustajalla on yksi (1) ääni. Rinnakkaisjäsenillä ei ole äänioikeutta.

Jäsenyhdistyksen nimeämällä liittokokousedustajalla on oltava valtakirja. Liittokokousedustajien on ilmoitauduttava ja jätettävä valtakirjat kokouskutsussa annettujen ohjeiden mukaisesti.

Kannatusjäsenellä, kunniapuheenjohtajalla ja kunniajäsenellä on liittokokouksessa puheoikeus, mutta ei äänioikeutta.

Liittohallituksen jäsenellä ja varajäsenellä, tilintarkastajalla ja varatilintarkastajalla sekä liittohallituksen kokousvirkailijoiksi määräämillä henkilöillä on aina puheoikeus.

Liittokokous voi sallia puhe- ja läsnäolo-oikeuden myös muille henkilöille.

Esitys Liittokokous toteaa kokouksen laillisesti koolle kutsutuksi.

Kokouksessa todetaan suoritettujen valtakirjojen tarkastuksen perusteella

- liittokokousedustajien määrä ja
- käytettävissä oleva äänimäärä kokouksen alkaessa.

3. KOKOUKSEN JÄRJESTÄYTYMINEN

Asian esittely

Valitaan kokouksen puheenjohtaja, sihteerit, kaksi pöytäkirjan tarkastajaa ja 2–3 ääntenlaskennan valvojaa sähköisen äänestyksen valvojiksi.

3.1 Kokouksen puheenjohtajan valinta

Esitys: Valitaan kokouksen puheenjohtaja

3.2 Sihteerin valinta

Esitys: Valitaan kokouksen sihteerit.

3.3 Pöytäkirjan tarkastajien valinta

Esitys: Valitaan 2 pöytäkirjan tarkastajaa.

3.4 Ääntenlaskennan valvojien valinta

Esitys: Valitaan 2-3 ääntenlaskennan valvojaa.

4. MENETTELYTAVOISTA SOPIMINEN

Asian esittely

Kokous päättää menettelytavoista. Menettelytavoilla tarkoitetaan muun muassa puheenvuorojen pyytämistapaa, puheenvuorojen kestoja, ehdotusten tekemisen tapaa. Menettelyohjeisiin on kirjattu myös osallistumishjeet kokoukseen.

[LIITE 1](#) Menettelyohjeet

Esitys Liittokokous hyväksyy kokousedustajille lähetetyt menettelyohjeet.

5. KOKOUKSEN ESITYSLISTAN HYVÄKSYMINE

Asian esittely

Päätetään liittokokouksen esityslistasta.

Esitys Liittokokous hyväksyy esityslistan.

6. ESITELLÄÄN VUOSIKERTOMUS, TULOSLASKELMA JA TASE SEKÄ TILINTARKASTUSKERTOMUS VUODELTA 2023

Asian esittely

Tässä kohdassa esitellään vuosikertomus, tuloslaskelma ja tase sekä tilintarkastajan laatima tilintarkastuskertomus edelliseltä kalenterivuodelta.

[LIITE 2](#) Tilinpäätös sisältäen tuloslaskelma 1.1 – 31.12.2023 ja tase 31.12.2023

[LIITE 3](#) Tilintarkastuskertomus

[LIITE 4](#) Vuosikertomus 2023

Esitys Liittokokous merkitsee tiedoksi vuosikertomuksen, tuloslaskelman ja taseen sekä tilintarkastuskertomuksen esittelyn.

7. TULOSLASKELMAN JA TASEEN VAHVISTAMINEN SEKÄ VASTUUVAPAUSTE PÄÄTTÄMINEN

Asian esittely

Esityslistan liitteenä ovat tilinpäätös sisältäen tuloslaskelman ja taseen sekä tilintarkastuskertomus.

Sääntöjen mukaan liittokokouksessa päätetään tuloslaskelman ja vahvistamisesta sekä vastuuvapauden myöntämisestä tilivelvollisille.

[LIITE 2](#) Tilinpäätös sisältäen tuloslaskelma 1.1 – 31.12.2023 ja tase 31.12.2023

[LIITE 3](#) Tilintarkastuskertomus

Esitys Liittokokous vahvistaa tuloslaskelman 1.1. – 31.12.2023 ja taseen 31.12.2023.

Liittokokous päättää kokousedustajan ehdotuksesta joko myöntää tai olla myöntämättä vastuuvapaus liittohallitukselle ja muille tilivelvollisille vuodelta 2023.

8. SEURAAVAN VUODEN JÄSENMAKSUT

Asian esittely

Sääntöjen mukaan liiton jäsenyhdistyksen jäsenmaksu lasketaan kertomalla jäsenyhdistyksen jäsenmäärä liittokokouksen vuosittain vahvistamalla yksikköperusteella. Liittohallitus esittää, että vuonna 2025 jäsenmaksut pidetään samoina kuin vuonna 2024.

Esitys Vuonna 2025 jäsenmaksut ja yksikköperusteet ovat:

8.1 Jäsenyhdistyksen jäsenmaksun yksikköperuste:

- 15 euroa / jäsenyhdistyksen henkilöjäsen
- 0 euroa/ jäsenyhdistyksen yhdistysjäsen
- paikallisten yhdistysten muodostaman alueellisen jäsenyhdistyksen (eli tukipiirin) jäsenmaksu on 0 euroa.

8.2 Liiton kannatusjäsenen jäsenmaksu:

- 100 euroa yksityishenkilöltä ja
- 500 euroa oikeuskelpoiselta yhteisöltä tai säätiöltä.

9. TOIMINTASUUNNITELMA JA TALOUSARVIO VUODELLE 2025

Asian esittely

Liittohallituksen esitys vuoden 2025 toimintasuunnitelmaksi ja talousarvioksi on esityslistan liitteenä.

[LIITE 5](#) Toimintasuunnitelma 2025
[LIITE 6](#) Talousarvio 2025

Esitys Liittokokous hyväksyy esitetyt toimintasuunnitelman ja talousarvion vuodelle 2025.

10. LIITTOHALLITUKSEN JÄSENTEN JA VARAJÄSENTEN VALITSEMINEN

Asian esittely

Tukiliiton sääntöjen 11 kohdan mukaan liittohallituksen muodostavat puheenjohtaja ja 16 jäsentä sekä heidän henkilökohtaiset varajäsenensä.

Liittohallituksen varsinaisista jäsenistä vähintään seitsemän henkilön tulee olla kehitysvammaisia ihmisiä tai heidän läheisiään.

Liittohallituksen jäsenten ja heidän henkilökohtaisten varajäsentensä toimikausi on kaksi kalenterivuotta.

Jäsenistä ja varajäsenistä on vuosittain erovuorossa puolet. Liittohallituksen puheenjohtaja, varapuheenjohtaja, jäsen ja varajäsen voivat toimia samassa tehtävässä yhtäjaksoisesti enintään kolme toimikautta.

Sääntöjen mukaan liittokokous valitsee liittohallituksen jäsenet ja heidän henkilökohtaiset varajäsenensä jäsenyhdistysten 45 vuorokautta ennen liittokokousta esittämistä ehdokkaista.

Kausi jatkuu vuonna 2025 seuraavilla liittohallituksen jäsenillä:

<i>Varsinainen jäsen:</i>	<i>Varajäsen:</i>	<i>Alue:</i>
Leena Pekkanen	Marita Jurva	Etelä-Savo
Jenni Salakari	Kirsti Rämö	Varsinais-Suomi
Johanna Aaltonen	Pirjo Hartikainen	Uusimaa
Ritva Nevalainen	Jouni Kilpeläinen	Kainuu
Anne Toppari	Sini Lyly	Popoke
Irene Piipponen	Arvo Järvinen	Etelä-Häme
Vesa Tiilikka	Sirpa Lempiäinen	Helsinki
Päivi Korkeamäki	Leena Jokipakka	Pirkanmaa

Erovuorossa vuoden 2024 lopussa ovat kahden vuoden kauden täyttyessä seuraavat liittohallituksen nykyiset jäsenet:

<i>Varsinainen jäsen:</i>	<i>Varajäsen:</i>	<i>Alue:</i>
Mari Lukkari	Outi Marttila	Lappi
Tuomo Takala	Harri Nieminen	Keski-Suomi
Mervi Virtanen	Kaarina Korhonen	Pohjois-Savo
Pieta Natunen	Tero Lepola	Pohjois-Karjala
Berit Perälä	Pia Lehto	Pohjalaiset
Sami Korhonen	Heikki Suvilehto	Me Itse
Pia Kukkasniemi	Mari Lönnberg	Satakunta
Hannu Hyvättinen	Esko Käki	Kymi

Jäsenyhdistykset ovat esittäneet seuraavia ehdokkaita liittohallitukseen kaudelle 2025-2026:

<i>Varsinainen jäsen:</i>	<i>Varajäsen:</i>	<i>Alue:</i>
Merja Luiro	Mari Lukkari	Lappi
Harri Nieminen	Marja Vainio	Keski-Suomi
Mervi Virtanen	Jaakko Juntunen	Pohjois-Savo
Tero Lepola	Pieta Natunen	Pohjois-Karjala
Berit Perälä	Pia Lehto	Pohjalaiset
Heikki Suvilehto	Ulla Topi	Me Itse
Pia Kukkasniemi	Mari Lönnberg	Satakunta
Hannu Hyvättinen	Esko Käki	Kymi

Esitys Liittokokous valitsee asetettujen ehdokkaiden joukosta kahdeksan hallituksen jäsentä ja heille henkilökohtaiset varajäsenet vuosiksi 2025–2026.

11. TILINTARKASTAJAN VALITSEMINEN SEURAAVALLE VUODELLE

Asian esittely

Tukiliiton sääntöjen 14 kohdan mukaan tilintarkastajaksi ja varatilintarkaksi valitaan joko HT- tai KHT-tilintarkastaja tai vastaava tilintarkastusyhteisö.

Liittohallitus suosittaa valitsemaan tilintarkastusyhteisön (ei yksittäistä henkilöä/ tarkastajaa).

Vuonna 2024 tilintarkastajana toimii tilintarkastusyhteisö Moore Idman Oy.

Esitys Liittokokous valitsee tilintarkastusyhteisöksi Moore Idman Oy:n seuraavalle tilikaudelle 2025.

12. JÄSENYHDISTYSTEN ESITTÄMÄT ASIAT

Liiton säännöissä on säännelty näin liittokokouksesta ja jäsenyhdistysten esittämistä asioista:

”Jäsenyhdistyksen, joka haluaa, että tietty asia käsitellään liittokokouksessa, on lähetettävä kirjallinen esitys asiasta liittohallitukselle helmikuun loppuun mennessä. Liittohallitus päättää, onko kyseessä liittokokouksen toimivaltaan kuuluva asia ja valmistelee asian liittokokousta varten.”

12.1 Rovaniemen Erityistuki ry:n asia: Toimintamalleja ja materiaalia psykososiaalisen tuen antamiseksi kriisitilanteissa

”Rovaniemen Erityistuki ry esittää, että Tukiliitto vaikuttaa siihen, että kehitysvammaiset ihmiset saavat kriisitilanteissa muiden kansalaisten kanssa yhdenvertaiset mahdollisuudet tilanteiden ja tunteidensa käsittelyyn.

Kehitysvammainen ihminen on tunteva, ajatteleva ja kehollaan reagoiva kuten muutkin ihmiset. Kuitenkaan ei ole olemassa toimintamalleja ja sopivaa materiaalia äkillisen, järkyttävän tapahtuman käsittelyyn. Kokemukset ja tunteet voivat olla vaikeasti sanallistettavissa, minkä vuoksi voidaan tarvita kuvia ja kuvallista tarinankerrontaa. Myös ihmiset, jotka tarvitsevat vahvaa tukea kommunikoinnissaan, ovat oikeutettuja tukeen ja siihen on kehitettävä menetelmiä. Esimerkiksi kuvalliset tai nukkehahmoilla esitetyt tarinat avaavat tunteita ja voi tulla kokemus ”tuo on aivan kuten minä”. Kehitysvammaisen ihmisen kokemia järkyttäviä tilanteita voivat olla esimerkiksi väkivallan kohteeksi tai näkijäksi joutuminen; läheisen tai oma vakava sairastuminen; läheisen tai asuinkumppanin kuolema, oman kuoleman lähestyminen; toimintakyvyn menetys. Myös työntekijöiden vaihtuminen sekä asuinkumppanin poismuutto tai kuolema ovat menetyksiä. Sekä läheiset että työntekijät tarvitsevat tietoa ja välineitä siihen, kuinka kertoa, kuinka käsitellä ja tukea ja kuinka luoda toivoa ja vahvistaa turvallisuuden tunnetta.

Kehittäminen vaatii asiantuntemusta, ja parhaimmillaan siihen liittyy arviointia ja tutkimusta. Hyvinvointialueiden omissa, yksityisten ja kolmannen sektorin asumisyksiköissä tulee esimerkiksi olla toimintamallit ja henkilöstöllä osaaminen väkivallan kohteeksi joutuneen henkilön ja hänen läheistensä tukemiseen ja myös tilanteen käsittelyyn kuulijaksi ja näkijäksi joutuneiden yhteisön jäsenten kanssa.

Mahdollisia yhteistyötahoja voisivat olla Terveiden ja hyvinvoinnin laitos, Sosiaaliministeriö, hyvinvointialueet, tuen- ja osaamisen

resurssikeskukset, Tukena-säätiö, Kehitysvammaliitto, SPR sekä hoitotyön, psykologian ja sosiaalityön koulutusta järjestävät yliopistot, Ensi- ja turvakotien liitto. Myös ulkomaisia kumppaneita voisi etsiä. Jos Tukiliitolla ei ole omia resursseja aihealueen hankkeisiin, niin vaikuttaminen edellä mainittuihin tahoihin on tärkeää, jotta niissä ryhdyttäisiin toimeen. Koko Suomeen tarvitaan toimivat käytännöt kehitysvammaisten ihmisten tukemiseen kriisitilanteissa.

Rovaniemellä 26.2.2024

Rovaniemen Erityistuki ry”

Asian valmistelu liittohallituksessa

Rovaniemen Erityistuki tuo aloitteessaan esille kehitysvammaisten henkilön oikeuden saada tukea ja apua kriisitilanteissa yhdenvertaisesti. Yksilötasolla psykososiaalisen tuen järjestäminen on osa lakisääteistä sosiaali- ja terveydenhuollon toimintaa, joka koostuu akuutista kriisityöstä ja kiireellisestä sosiaalityöstä. Psykososiaalisen tuen lähtökohtana on, että tukea tarjotaan aktiivisesti kaikille, jotka ovat kokeneet äkillisen järkyttävän tapahtuman tai esimerkiksi menettäneet äkillisesti läheisen ihmisen. Tuki auttaa yksilöitä ja yhteisöjä toipumaan traumaattisista tilanteista silloin, kun tuki on järjestetty pitkäjänteisesti ja heille sopivalla tavalla.

Kriisiavusta tehdyissä tutkimuksissa korostuu lähipalveluiden rooli, pitkäaikaisen tuen malli sekä tiivis viranomaisyhteistyö. Suositusten mukaisesti järjestetty toiminta parantaa palveluiden valtakunnallista yhdenvertaisuutta, toimijoiden ja avuntarvitsijoiden oikeusturvaa sekä kehittää tukea toteuttavan henkilöstön osaamista ja ammattitaitoa (Äkillisten traumaattisten tilanteiden psykososiaalisen tuen kehittämisen työryhmän loppuraportti STM, 2019).

[Lue psykososiaalisen tuen kehittämistä kriisitilanteissa Sosiaali- ja terveysministeriön verkkosivuilta.](#)

Kehitysvammaliiton ja muiden toimijoiden Tulevaisuutta luomassa -hankkeessa (2021-2023), paneuduttiin vammaisten henkilöiden tilanteeseen yhteiskunnallisissa poikkeusoloissa. Tässä hankkeessa on tuotettu ehdotuksia, toimintatapoja ja tehtäviä, joiden avulla hyvinvointialueet ja kunnat voivat edistää vammaisten henkilöiden selviytymistä vakavissa häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa. Hankkeen mukaan vammaisten henkilöiden näkökulmasta keskeistä on 1) saavutettava viestintä häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa, 2) ammattilaisten yhteistyö ja 3) palvelujen turvaaminen.

[Lue vammaisten henkilöiden selviytymisestä vakavissa häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan avoimesta julkaisuarkistosta.](#)

Psykososiaalinen tuki kriisitilanteissa ja poikkeustilanteisiin varautuminen sekä ammattilaisten osaamisen kehittäminen on julkisen sektorin tehtävä. Ensimmäinen turvallisuutta lisäävä asia on ymmärrettävän tiedon saaminen: mitä tapahtuu ja miten tilanteessa tulisi toimia. Ymmärrettävän ja luotettavan tiedon saaminen vähentää turhia huolia, väärinkäsityksiä sekä lisää omatoimisuutta. Kehitysvamma-alan toimijoilla, kuten Papunet, on tietoa ja materiaaleja kommunikaation ja vuorovaikutuksen tueksi.

Kehitysvamma-alan järjestöt voivat auttaa ammattilaisia ymmärtämään ja oivaltamaan, mitä kriisitilanne tai häiriötilanne tarkoittaa kehitysvammaisten henkilön näkökulmasta ja miten ammattilaisten työtä on hyvä kehittää. Tulevaisuutta luomassa - hankkeen tuottamassa materiaalissa on hyviä toimintatapoja ja käytäntöjä esim. turvallisuustyöpajoja, joissa yhteiskumppanina voivat olla myös vammaisia henkilöitä edustavat järjestöt.

Kehitysvammaisten Tukiliitossa ei tällä hetkellä ole hankesuunnitelmia tästä teemasta, mutta liitossa kartoitetaan mahdollisuuksia ammattilaisten kouluttamiseen saavutettavasta viestinnästä ja tuesta kehitysvammaisten henkilöiden kohtaamisissa kriisitilanteissa ja poikkeusoloissa. Jos julkisen sektorin toimijat järjestävät yhteiskehittämisen työpajoja, liiton kokemustoimijoita tuetaan osallistumaan niihin. Tukiliitto myös nostaa esille yhteistyötahojen suuntaan tarvetta psykososiaalisen tuen kehittämiseksi kehitysvammaisten henkilöiden näkökulmasta.

Liittohallituksen pohjaesitys liittokokoukselle asiassa:

Liittokokous merkitsee tiedoksi vastauksen ja suunnitellut toimenpiteet.

12.2 Lapin Metkat asia: Me Itse ry vuosikokoukseen osallistumisen tapa

”Me Itse ry:n vuosikokous pidetään lauantaina 16.3.2024, jossa Me itse jäsenet päättävät, millaista yhdistyksen toiminta on vuonna 2025. Me itse ry on Kehitysvammaisten Tukiliiton jäsenyhdistys. Yhdistyksen jäsenenä meillä on oikeus äänestää mm. liittokokouksen edustajasta.

Tämä vaan ei onnistu meille! Sillä Me Itse ry:n vuosikokous vain striimataan ei paikalla oleville jäsenille, ja pystymme näin seuraamaan, mutta emme vaikuttamaan käsiteltäviin asioihin. Toiminnan tavoitteena on Me itse ry:ssä kehitysvammaisten ihmisten omaa elämää ja yhteiskuntaa koskevan osallistumisen ja

vaikuttamisen tukeminen. Nyt käsiteltäviin asioihin voi vain vaikuttaa olemalla paikan päällä.

Maksavina ja täysivaltaisina jäseninä pidämme tätä tänä päivänä täysin epäoikeutettuna, jossa Tukiliiton liittokokoukseenkin pystyy ottamaan osaa hybridimallilla. Näin menettelemällä emme ole pystyneet vaikuttamaan mm. liittokokoukseen Me Itse ry:tä edustavasta henkilöstä, emmekä mahdollisista esille tuotavista asioista, joista äänestetään vuosikokouksessa. Jokaisen Me Itse ry:n vuosikokoukseen osallistuvan mielipide on tärkeä, mutta tämänhetkinen malli osoittaa, että omassa yhdistyksessämme emme ole tasapuolisia. Etäosallistumista ja -äänestämistä on kokeiltu ja toimivaksi todettu taustatukien avulla aikaisempina vuosina. Riittävä tuki ja resurssit tulee varmistaa meille osallistuessamme vaikuttamistyöhön.

Rovaniemellä 26.2.2024

Maija Juhola, puheenjohtaja ja Vili Korhonen, aktiivijäsen
Lapin Metkat”

Asian valmistelu liittohallituksessa

Tukiliiton ja sen jäsenyhdistysten toiminnan yhdenvertaisuutta voi haastaa monet seikat, esimerkiksi käytetty kieli tai avustajien puute. Lapin Metkat nostavat aloitteessaan esille mahdollisuuden toimia yhdistyksen päätöksenteossa asuinpaikasta riippumatta. Me itsen vuosikokouksen olleessa Tampereella kustannukset nousevat kauempaa tullessa niin korkeaksi, ettei se kehitysvammaisille henkilöille useinkaan ole mahdollista, vaan päätöksenteossa kostuu Tampereen seudulla asujien näkemykset. Tämä este voitaisiin ohittaa käyttämällä hybridikokousmallia, jota kevään 2024 vuosikokouksessa ei käytetty.

Jäsenyhdistykset itse päättävät toimintansa tavoista, kuten vuosikokouksen toteuttamisesta. Liitto tukee mahdollisuuksien mukaan jäsenyhdistysten toiminnan kehittämistä yhdenvertaiseksi, on sitten kyse toimintatavoista tai käytetyistä kielestä, mutta lähtökohtaisesti pyynnön täytyy tulla yhdistyksen suunnasta. Toiminnan saavutettavuuden parantaminen sekä osallisuuden esteiden purkaminen liiton kaikilla tasoilla on tärkeää ja keskeinen osa koko Tukiliiton toiminnan tavoitteita.

Liittohallituksen pohjaesitys liittokokoukselle asiassa:

Liittokokous merkitsee tiedoksi asian ja vastauksen.
Jäsenyhdistykset itse päättävät toimintansa tavoista, kuten vuosikokouksen toteuttamisesta.

12.3 Oulun Kehitysvammaisten Tuki ry:n asia: Vaikuttaminen, jotta erityishuolto-ohjelmia koskevat säädökset kirjataan tulevaan vammaispalvelulakiin

”Voimassa olevan kehitysvammalain 34 §:n mukaan erityishuollon yksilölliseksi toteuttamiseksi on laadittava erityishuolto-ohjelma jokaiselle erityishuollon tarpeessa olevalle henkilölle. Ohjelma on tarpeen mukaan tarkistettava.

Petteri Orpon hallitusohjelman mukaisesti pitkään valmisteilla olleen uuden vammaispalvelulain soveltamisalaa tarkistetaan ja sen vuoksi sen voimaantulo on siirtynyt vuoden 2025 alkuun.

Uuden vammaispalvelulain myötä myös kehitysvammaisten henkilöiden palvelut järjestetään sanotun lain perusteella ja myönnettävistä palveluista tehdään asiaan kuuluva hallintopäätös. Vuoden 2024 aikana voidaan vielä tehdä erityishuolto-ohjelmia, jotka ovat voimassa siirtymäajan eli kolme seuraavaa vuotta. 1.1.2026 alkaen erityishuolto-ohjelmaa ei enää tehdä lukuun ottamatta rajoittamistoimenpiteitä tai tahdosta riippumatonta hoitoa.

Oulun Kehitysvammaisten Tuki ry näkee tarpeellisena, että soveltamisalan tarkistuksen yhteydessä Kehitysvammaisten Tukiliitto ryhtyy vaikuttamistoimenpiteisiin, jotta nykyisen kehitysvammaisten erityishuoltolain 34 § jää voimaan tai saman mukaiset erityishuolto-ohjelmia koskevat säädökset tulevaan vammaispalvelulakiin.

Edellä esitettyä vaikuttamistoimenpidettä perustelemme seuraavasti:

1. Yksilöllisesti laadittu ja vaativan moniammatillisen tuen asiantuntijaryhmän päätöksen mukainen erityishuolto-ohjelma turvaa kehitysvammaiselle henkilölle positiivisen erityiskohtelun, jota tarvitaan tosiasiallisen yhdenvertaisuuden toteuttamiseksi.
2. Erityishuolto-ohjelmaa koskevaan päätökseen asiakas voi hakea oikaisua aluehallintovirastolta, joka riippumattomana asiantuntijavirastona käsittelee oikaisuvaatimuksen puolueettomasti. Tämä on nopeampi muutoksenhakuprosessi kuin että vammaispalvelulain ja sosiaalihuoltolain päätöksistä haetaan oikaisua hyvinvointialueen lautakunnalta tai jaostolta ja sen jälkeen tehdään mahdollinen valitus hallinto-oikeuteen.
3. Hyvinvointialueiden kovat säästöpaineeet ovat kohdistuneet ja kohdistuvat mitä ilmeisemmin myös kehitysvammaisten henkilöiden lakisääteisiin palveluihin ja on vaara, että sosiaalihuoltolain ensisijaisuutta sovelletaan niissäkin

tilanteissa, joissa olisi tarkoituksenmukaista ja yksilöllisesti perusteltua soveltaa vammaispalvelulain säädöksiä. Voimassa oleva erityishuolto-ohjelma turvaisi kehitysvammaiselle henkilölle hänen tarvitsemansa palvelut.

4. Reilun vuoden aikana hyvinvointialueen (esim. Pohde) linjaukset ja toimenpiteet ovat horjuttaneet kehitysvammaisten henkilöiden ja heidän läheistensä luottamuksen suojaa. Tarkoituksenmukaisten ja lakisääteisten palvelujen saaminen on vaikeutunut. Se on lisännyt kehitysvammaisten henkilöiden läheisten huolta ja stressiä heidän taistellessaan tarvittavista palveluista ja tukitoimenpiteistä. Monen perheen voimavarat ovat jo nyt ääri rajoilla. Voimassa oleva ja kattava erityishuolto-ohjelma toisi perheille jatkuvuuden ja turvallisuuden tunteen palvelujen toteutumisesta.”

Oulun Kehitysvammaisten Tuki ry 29.2.2024

Asian valmistelu liittohallituksessa

Oulun kehitysvammaisten tuki ry esittää aloitteessaan liittokokoukselle, että uuden 1.1.2025 voimaan tulevan vammaispalvelulain soveltamisalan hallitusohjelman mukaisen tarkentamisen yhteydessä Kehitysvammaisten Tukiliitto ryhtyy vaikuttamistoimenpiteisiin, jotta nykyisen kehitysvammaisten erityishuoltolain 34 § jää voimaan tai vastaavat erityishuolto-ohjelmia koskevat säännökset otetaan uuteen vammaispalvelulakiin.

Uuden vammaispalvelulain (675/2023; VPL) perusteella eri tavoin vammaiset ihmiset saavat palveluita yksilöllisten tarpeidensa perusteella diagnoosista riippumatta. Uudistuksen myötä eri tavoin vammaisten ihmisten vammaispalvelut järjestetään jatkossa saman lain eli uuden vammaispalvelulain perusteella. Uudistuksen perustana ovat vahvasti YK:n vammaissopimus ja sen keskeiset periaatteet, kuten yhdenvertaisuus, osallisuus ja itsemääräämisoikeus.

Kehitysvammalaki kumotaan, kun uusi VPL tulee voimaan 1.1.2025. Kehitysvammalaista jäävät voimaan vain tahdosta riippumatonta erityishuoltoa ja rajoitustoimenpiteitä koskevat pykälät. Vaikka nyt valmistellaan hallitusohjelman mukaisesti vielä uuden VPL:n soveltamisalan tarkentamista, valmistelijoilta saatujen tietojen perusteella uutta vammaispalvelulainsäädäntöä ei tässä yhteydessä avata enää muilta osin uuteen valmisteluun.

Kehitysvammalakiin ei enää jää säännöksiä, joiden perusteella voitaisiin myöntää vammaiselle ihmiselle palveluita, vaan nykyään erityishuollon piirissä oleville asiakkaille myönnetään uudistuksen tultua voimaan heidän tarvitsemansa vammaispalvelut uuden vammaispalvelulain nojalla. Jos kehitysvammalain mukaista erityishuolto-ohjelmaa (EHO) haetaan ennen uuden lain voimaantulopäivää (1.1.2025), palvelun järjestäjän eli hyvinvointialueen tai Helsingin kaupungin tulee tehdä päätös erityishuolto-ohjelmasta, vaikka päätöksenteko menisi ensi vuoden puolelle.

Uuden VPL:n mukaisista palveluista ei ole mahdollista tehdä kehitysvammalain mukaista EHO:a, vaan niistä tehdään hallintopäätökset. Kutakin VPL-palvelua koskevien erillisten hallintopäätösten sijasta voidaan silti jatkossakin tehdä kokoomapäätös asiakkaan tarvitsemista uuden VPL:n mukaisista palveluista. Sosiaalihuoltolain 46 § hoidon ja huolenpidon turvaavista päätöksistä edellyttää, että jos menettely on asiakkaan edun mukainen, hänelle tehdään päätös niistä sosiaalipalveluista, joilla yhdessä turvataan erityistä tukea tarvitsevan lapsen tai erityistä tukea tarvitsevan muun asiakkaan välttämätön huolenpito ja toimeentulo sekä terveys ja kehitys. Sosiaalihuoltolain mukaisesti erityistä tukea tarvitseva asiakas voi siten kokoomapäätöksen tarpeelliseksi nähdessään vaatia sitä tehtäväksi SHL 46 §:ään vedoten, vaikka tätä pykälää on käsityksemme mukaan käytännössä sovellettu harvoin. EHO:jen jäädessä pois asiakkaat saattavat kuitenkin kokea enemmän tarvetta näille SHL:n mukaisille kokoomapäätöksille ja lähteä vaatimaan niiden tekemistä. Tukiliitto tuo mahdollisuuksien mukaan sopivissa yhteyksissä esille tätä mahdollisuutta saada kokoomapäätös vammaispalveluista SHL 46 §:n perusteella.

Vammaispalveluita koskevassa päätöksenteossa saa tarvittaessa neuvontaa Tukiliiton lakineuvonnasta. Tukiliitto vaikuttaa uuden VPL:n toimeenpanoon, jotta kehitysvammaisten ja vastaavaa tukea tarvitsevien ihmisten sekä heidän perheidensä oikeudet toteutuvat lakiuudistuksen yhteydessä mahdollisimman hyvin. Vaikuttamistyömme keskittyy myös siihen, ettei lain soveltamisalaa tarkennettaessa heikennetä kohderyhmiimme kuuluvien ihmisten pääsyä tarvitsemiinsa vammaispalveluihin.

Liittohallituksen pohjaesitys liittokokoukselle asiassa:

Liittokokous hyväksyy vastauksen esitettyyn asiaan.

13. **ILMOITUSASIAT**

a) Selvitys aiempien vuosien aloitteista

[LIITE 7](#)

Esityslistan liitteenä on lista aloitteista
2021 – 2023 ja selvitys niihin liittyvistä toimenpiteistä.

14. **KOKOUKSEN PÄÄTTÄMINEN**